

СТАНОВИЩЕ

от от д-р Кирилка Симеонова Тагарева – доцент в Пловдивския университет “Паисий Хилендарски”

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика)

Автор: Олимпия Николаос Кацони

Тема: „Ученици със специални образователни потребности – обект на тормоз в общо-образователните училища“

Научен ръководител: проф. днп Мира Димитрова Цветкова – Арсова – Софийски университет “Св. Климент Охридски”

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед на ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (СУ) № РД 38-187/02.04.2019 съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на Олимпия Николаос Кацони по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика) за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’.

Олимпия Николаос Кацони е редовен докторант по професионално направление 1.2. Педагогика /Специална педагогика/ с обучение на английски език с научен ръководител проф. днп Мира Димитрова Цветкова – Арсова.

2. Актуалност на тематиката

Дисертацията на Олимпия Николаос Кацони е посветена на тормоза при деца със специални образователни потребности. Разработваният в дисертационния труд проблем е актуален както в теоретичен, така и в научно-приложен план, и в контекста на все по-нарастващата агресия в обществото. Научните изследвания показват, че около 80% от децата под дванадесет години проявяват различни форми на агресия, че част от тези деца демонстрират физическа агресия (Connog, 2002и др.), че насилието и агресията се увеличават и придобиват все по-хронични и многообразни форми. От друга страна, актуални са проблемите, свързани с децата със специални нужди, чието развитие и напредък зависи от тежестта на затруднението, от средата, от подкрепата. Възможно е децата със затруднения да не могат умело да взаимодействат в разговор или игра, което води да проблеми с реагирането и комуникацията. Изследвания на Пелегрини и др. сочат, че тормозът често се пренася върху по-малките деца, върху по-малък брой деца или се съсредоточава върху специфична група де-

ца, която всъщност може да бъде и децата със затруднения. Но изследванията на тормоз при деца със специални нужди са много малко. В този смисъл, изследването на О. Кацони придобива особена актуалност. Дисертантката насочва своите усилия към изучаване на това, дали децата със специални образователни потребности са обект на тормоз от страна на съучениците си в общообразователните училища, кои групи от тези деца са най-засегнати и защо.

3. Познаване на проблема

Дисертантката Олимпия Кацони познава състоянието на проблема и оценява творчески известните публикации по темата. Тя е включила в литературата към дисертацията над 160 представителни и релевантни на обсъжданата проблематика източника.

4. Методика на изследването

О. Кацони избира да приложи два въпросника. Първият е модифициран вариант на Оценъчен инструментариум за установяване на тормоза и взаимоотношенията в училище, състоящ се от 32 въпроса, обединени в седем области на изследване. Вторият е Скалата за адаптивно поведение на ААМД, която е предназначена да измерва личната независимост и социалните умения на децата. Използваните методи на изследване позволяват на О. Кацони да постигне своите цели и да получи адекватен отговор на формулираните научно-изследователски задачи.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Представеният дисертационен труд е структуриран в няколко части: увод, четири глави, изводи, препоръки, заключение и литература на английски език и гръцки език, интернет източници.

Първите две глави са теоретични. В тях О. Кацони прави задълбочен анализ на литературата по изследваната проблематика. Литературният обзор отговаря на идеята, заложена в заглавието. В първа глава анализът е фокусиран върху феномена „тормоз“ и са разгледани същност, видове, възникване, разпространение, причини за тормоза, както и други социални, образователни и правни аспекти на агресията и тормоза. Втора глава е посветена на характеристиката на увреждания като интелектуална недостатъчност, аутизъм, синдроми на Аспергер и Рет, синдром на Турет, обучителни нарушения и др. Теоретичните положения, сформирани в тези първи две глави, са научния фундамент, върху който дисертантката издига своята цел, задачи, 6 хипотези и построява емпирично-инструменталната програма на изследването. Всичко това е представено в трета глава на дисертационния труд. В четвърта глава авторката представя резултатите от изследването и техният анализ при изучаване на тор-

моза и адаптивното поведение. Едно от несъмнените постижения на дисертантката е, че създава профил на тормоза при учениците със специални нужди. Оказва се, че най-високият процент на тормоз се отчита в групата „Аутистичен спектър/синдром на Аспергер/синдром на Турет/ синдром на Рет“, следван от резултатите, получени за другите изследвани групи: „интелектуална недостатъчност“, „нарушения на ученето“ и „други“. Размисъл предизвиква и анализът на резултата, свързан с реакцията на възрастния, наблюдаващ тормоза: 22,5% от учителите/други възрастни в училищата не са направили нищо, за да спрат забелязана форма на тормоз, защото половината от тях не знаят как да реагират и не са подготвени как да реагират, а 18% не считат, че е тяхна отговорност да стопират това поведение. Само 37.5% от учителите или други лица, заявяват, че са се опитали да спрат прояви на тормоз над ученици със специални потребности. Ценен принос в работата е това, че във основа на този резултат дисертантката предлага релевантни насоки за работа, превентиращи тормоза.

Научните и научно-приложните постижения в дисертационния труд се отнасят до нови доказателства, които са получени от дисертантката чрез двата инструмента на съществени страни в изучавания проблем. Получени са потвърдителни факти, отнасящи се до тормоза и адаптивното поведение над деца с увреждания.

Приемам изцяло приносите, които напълно отговарят на съдържанието на дисертационния труд.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Публикациите, които отразяват резултати на дисертацията са общо 5, като три са самостоятелно дело на докторантката.

7. Автореферат

Авторефератът дава ясна представа за дисертационния труд. Той е изготвен според изискванията и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам публикуване на научни статии и на монография по темата.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение.

Дисертационният труд показва, че Олимпия Николаос Кацони притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност специална педагогика като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и ***предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’ на Олимпия Николаос Кацони*** в област на висше образование: 1. Педагогически науки; професионално направление 1.2. Педагогика; докторска програма Специална педагогика.

10.05.2019г.

Изготвил становището:.....

/Доц.д-р Кирилка Тагарева/